

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **Ing. M. H.**
X

žalovaný: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 10. 2025, čj. MPSV-2025/211236-921,
takto:

- I. Žaloba se *zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Úřad práce zamítl žalobcovu žádost o příspěvek na živobytí, protože žalobce na výzvu neosvětlil povahu některých svých příjmů na bankovním účtu. Podstatou žalobcových námitek je, že požadavky plynoucí z výzvy úřadu práce vůbec nemusel plnit. V tom se ale mýlí. Šlo o součást hodnocení jeho celkových majetkových a sociálních poměrů, bez kterého nebylo možné o jeho žádosti věcně (a případně i pozitivně) rozhodnout.

II. Rozhodnutí správních orgánů a související skutkové okolnosti

2. Žalobce na konci června loňského roku požádal u Úřadu práce – Krajské pobočky v Brně („úřad práce“) o příspěvek na živobytí. Pro posouzení této žádost byly rozhodným obdobím měsíc březen, duben a květen 2025 („rozhodné období“). Žalobce doplnil žádost o prohlášení, podle kterého úřadu práce doložil vše, co požaduje § 72 odst. 3 písm. a) až c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Nic víc podle něj není potřeba. Pokud by úřad práce něco požadoval, tak po něm žalobce chtěl pregnantní zdůvodnění podle paragrafového znění zákona o pomoci v hmotné nouzi či jiného právního předpisu.
3. Úřad práce nejprve zaslal výzvu k součinnosti bance žalobce. Žádal o informace, zda u ní má žalobce účty či případně dispoziční práva k účtům. Pokud by je měl, tak úřad práce žádal výpisy za rozhodné období. O necelý týden později úřad práce tyto informace obdržel.
4. Žalobce se pak dne 7. 7. 2025 dostavil na úřad práce osobně a doložil několik podkladů. Úřad práce s ním sepsal protokol o ústním jednání, ve kterém se mimo shrnutí doložených dokladů k žádosti uvádí, že je žalobce majitelem bankovního účtu, ale výpisy z něj k posouzení majetkových a sociálních poměrů odmítá doložit. Úřad práce proto požádal banku žalobce o úplné klientské výpisy z jeho bankovního účtu a devizového účtu za rozhodné období. O čtyři dny později je dostal.
5. Výzvou ze dne 24. 7. 2025 („výzva“) úřad práce vyzval žalobce, aby doložil, o jaké příjmy se jedná v případě čtyř příchozích plateb od soukromých osob, které úřad práce zjistil na jeho bankovním účtu. Úřad práce dodával, že v případě půjčky je nutné věrohodně doložit tyto skutečnosti řádnými doklady o půjčkách (smlouvy o půjčce) včetně podmínek pro jejich splacení. V případě, že již půjčky byly splaceny a nejednalo se o přímou úhradu z bankovního účtu, tak bylo nutné doložit doklad, kdy a jakým způsobem byla půjčka splacena. Výše uvedené měl žalobce splnit ve lhůtě osmi dnů. Výzva obsahovala poučení, že v případě nesplnění povinnosti stanovené ve výzvě, může být dávka nepřiznána. Výzva byla žalobci doručena do vlastních rukou dne 30. 7. 2025.
6. Žalobce na výzvu zaslal úřadu vlastní reakci, ve které zdůrazňoval, že označené částky jsou záležitostmi osobního soukromí jeho osoby v rámci domluvy mezi osobami spřízněnými. Zákon o pomoci v hmotné nouzi nemá právo toto soukromí chráněné Listinou základních práv a svobod prolomit. Věrohodné doložení řádnými doklady je nesmyslná povinnost a protizákonnost. Dané částky nejsou příjmem žalobce podle zákona o daních z příjmů. Nejde navíc o společně posuzované osoby. Nebydlí ani na jedné adrese. Výzva je proto bezpředmětná a neoprávněná. Ať žalobce obdržel jakoukoliv částku, tak úřad práce nemá právo vyžadovat vysvětlení, protože to neurčuje zákon.
7. Úřad práce poté rozhodnutím ze dne 11. 8. 2025, čj. 187462/2025/BBA („rozhodnutí úřadu práce“), žalobcovu žádost zamítl. Žalobce totiž dostatečně neobjasnil původ příchozích úhrad. Nevyhověl výzvě a neosvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu. Proto úřad práce postupoval podle § 49 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, který umožňuje zamítnutí žádosti, jestliže žadatel ve lhůtě stanovené příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi nesplní povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu.
8. Proti rozhodnutí úřadu práce podal žalobce odvolání. Rozsáhle popsal důvody, proč se domníval, že nemusí sporné příjmy dokládat.
9. Žalovaný ovšem rozhodnutím ze dne 23. 10. 2025, č. j. MPSV-2025/211236-921 („rozhodnutí žalovaného“), odvolání žalobce zamítl. Upozornil, že § 72 zákona o pomoci v hmotné

upravuje náležitosti žádosti. Podle odst. 1 písm. b) v ní musí být prohlášení žadatele, že jeho celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Úřad práce tedy má povinnost zjišťovat sociální a majetkové poměry žadatele o dávku. Hmotná nouze se ve své podstatě pro účely zákona chápe jako nedostatek peněžních prostředků, popřípadě věcí, které osoba potřebuje k uspokojování základních životních podmínek. Stav hmotné nouze je proto základním požadavkem pro poskytnutí dávek pomoci v hmotné nouzi.

10. Žalobce pak na konkrétně formulovanou výzvu neosvědčil a neprokázal požadované skutečnosti o příchozích platbách. Z toho lze dovozovat, že jeho situace neodpovídá stavu hmotné nouze. V odůvodněných případech je možné vyloučit z hmotné nouze takové osoby, jejichž příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob.
11. Pokud jde o ochranu žalobcova soukromí, tak žalovaný uvedl, že podle § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se rodina dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké. Při posuzování stavu hmotné nouze se zohledňuje podíl rodiny na vzniku a trvání hmotné nouze. Zohledňuje se i to, zda nemohlo dojít k využívání majetku osob blízkých a tím předejít stavu hmotné nouze nebo jej překonat. Pomoc v hmotné nouzi ze strany státu je obecně subsidiární, tedy nastupuje až tehdy, neposkytuje-li či nemůže-li poskytnout podporu v dostatečném rozsahu rodina. To stvrzuje i judikatura Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek ze dne 18. 4. 2018, čj. 10 Ads 386/2017-46).
12. Podle § 50a odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi pak banky mají povinnost sdělit orgánu pomoci v hmotné nouzi na jeho písemnou žádost údaje o číslech účtů žadatele o dávku, příjemce dávky i společně posuzovaných osob nebo jeho jiných jedinečných identifikátorech, jakož i o stavu a změnách. Úřad práce tedy postupoval zcela v souladu se zákonem. Bylo plně v zájmu žalobce, aby poskytl potřebnou součinnost a nutné skutečnosti osvědčil. Výzva obsahovala jednoznačné poučení o možných následcích v případě nesplnění povinností plynoucích z výzvy. Žalobce neosvědčil všechny rozhodné skutečnosti, proto úřad práce rozhodl v souladu s právní úpravou.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

13. **Žalobce** napadl rozhodnutí správních orgánů rozsáhlou (a nepříliš srozumitelnou) žalobou. Soud shrne jen její jádro. Žalobce namítá, že správní orgány postupovaly nezákonně, protože od něj vyžadovaly předložení bankovního výpisu a vysvětlení majetkových transakcí, přestože takový požadavek zákon neukládá. Podle žalobce se § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi vyčerpává uzavřeným výčtem povinných podkladů. Správní orgány nesmí dovozovat další povinnosti jen z „objektivního výkladu“. Úřad práce i žalovaný požadovaly informace, které zákon výslovně neukládá, a tím překročily zákonné meze. Neuvedli žádné ustanovení zákona, které by povinnost předložit bankovní výpis založilo. Zamítnutí žádosti proto neodpovídalo zákonu, protože vycházelo z nesplnění povinnosti, která neexistuje.
14. Správní orgány porušily právo žalobce na soukromí, protože si bez právního důvodu vyžádaly jeho bankovní výpisy. Podle žalobce úřad práce takový dokument od banky získal

neoprávněně, protože zákon o pomoci v hmotné nouzi umožňuje bance sdělit údaje jen tehdy, pokud úřad práce vede řízení o vrácení dávky, nikoli pokud osoba teprve žádá o dávku. Žalobce nebyl v postavení dlužníka státu a úřad práce jeho situaci nijak právně nespojil s řízením o přeplatku. Podle žalobce banka porušila § 38 zákona o bankách, protože vydala chráněné informace bez zákonného důvodu, a správní orgán poté neoprávněně použil data o jeho majetku k posouzení žádosti. Žalobce zdůraznil, že zákon o pomoci v hmotné nouzi neumožňuje hodnotit majetek osob žádajících o dávku a že zásah do bankovního tajemství odporoval nejen zákonu o bankách, ale i Listině základních práv a svobod.

15. Žalobce dále namítá, že správní orgány neoprávněně rozšířily dikci § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi a dovodily, že mohou hodnotit podporu rodiny, přestože takové zmocnění zákon nedává a odporuje Listině základních práv a svobod i občanském zákoníku. Žalobce označil § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi za protiústavní, a proto nepoužitelný. Tvrdil, že ustanovení, které umožňuje zohlednit „sociální poměry“ a podporu osob blízkých, odporuje čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod i § 1 a 2 občanského zákoníku, protože umožňuje státu nahlížet do majetku rodinných příslušníků a zasahovat do jejich soukromých vztahů.
16. Podle žalobce úřad práce i žalovaný v jeho případě § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi použily způsobem, který fakticky ruší nezávislost soukromého práva, a tím se dostaly do konfliktu s ústavním pořádkem. Ustanovení § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi umožňuje státu nepřipustně přenášet odpovědnost za pomoc osobě v nouzi na rodinu a tím ruší povinnost státu poskytovat pomoc podle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žalovaný zneužil toto ustanovení k tomu, aby vyvodil negativní závěry z převodů mezi rodinnými příslušníky. Zákon takový postup neumožňuje a nezakládá povinnost žadatele vysvětlovat původ soukromých finančních darů.
17. Žalobce rozvinul i námitku porušení zásady subsidiarity, jak ji vyložil žalovaný. Žalovaný podle něj smyšleně tvrdil, že osoba v hmotné nouzi má povinnost nejprve vyčerpat podporu rodiny, než se obrátí na stát. Taková povinnost nevyplývá ani ze zákona o pomoci v hmotné nouzi, ani z Listiny základních práv a svobod, ani z občanského zákoníku. Podle žalobce má stát bezpodmínečnou povinnost pomoci osobě v hmotné nouzi na základě čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a nesmí tuto pomoc podmiňovat předchozím využitím soukromé podpory. Podle žalobce žalovaný nesprávně interpretoval i vyživovací povinnost a vložil ji do kontextu, kde neexistuje (např. vztah s matkou nebo bratrem). Vyživovací povinnost mezi sourozenci neexistuje a orgány si tuto konstrukci uměle vytvořily, aby ospravedlnily zamítnutí. Podle žalobce tím žalovaný nahradil zákon vlastní úvahou, která nemá oporu v právu.
18. Žalobce dále uvedl, že rozhodnutí žalovaného neobsahuje úplné poučení o opravných prostředcích, protože neuvedlo možnost podat žalobu podle § 65 soudního řádu správního.
19. Žalobce uplatnil i námitku nepřipustného shromažďování a využívání osobních údajů správními orgány podle čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Úřad práce i žalovaný ho porušily, protože si opatřily a zpracovaly informace z bankovního účtu, aniž by měly zákonné oprávnění. Podle žalobce správní orgány navíc použily tyto údaje způsobem odporujícím účelu zákona, protože zamítly dávku nikoli z důvodu nesplnění podmínek v § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ale z důvodu jeho soukromého majetkového zázemí. Stát nesmí podmiňovat přiznání dávky tím, že osoba vysvětlí původ prostředků, které nejsou příjmem podle zákona o dani z příjmů. Podle žalobce orgány

zneužily shromážděná data, protože na jejich základě dovodily závěry, které zákon neumožňuje. Tato praxe představuje nepřipustný zásah do soukromé sféry a odporuje judikatuře na ochranu soukromí.

20. Žalobce rovněž tvrdil, že úřad práce i žalovaný zaměnily pojmy „příjem“ a „majetek“. Tvrdil, že převody od rodinných příslušníků nepředstavují příjem ve smyslu zákona o dani z příjmů, a proto správní orgány nesměly hodnotit tyto prostředky jako důvod ke zpochybnění jeho hmotné nouze. Tvrdil, že majetek osob nemůže sloužit jako kritérium pro posouzení nároku na dávku, protože zákon o pomoci v hmotné nouzi pracuje s pojmy příjem, příspěvek a příspěvek na živobytí, nikoli s majetkovou situací žadatele. Podle žalobce úřad práce i žalovaný překročili zákonný rámec, jestliže pracovaly s majetkovými položkami, aniž by je zákon označil za relevantní. Tvrdil, že jeho rodinná pomoc není právně relevantní skutečností a její hodnocení zakládá nezákonný postup.
21. **Žalovaný** zdůrazňuje, že úřad práce správně zamítl žádost podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, protože žalobce nevysvětlil původ plateb na svém účtu a nesplnil povinnost součinnosti. Orgány hmotné nouze podle něj musejí hodnotit celkové majetkové poměry žadatele a mohou podle § 50a zákona o pomoci v hmotné nouzi i bez jeho souhlasu žádat banku o údaje. Žadatelé mají povinnost doložit podklady o majetku. Žalobce proto pochybil, pokud odmítl vysvětlit převody od rodiny, protože úřad musí přihlížet i k podpoře blízkých osob a posuzovat, zda žadatel nemá vlastní dostupné prostředky.
22. Žalobce neposkytnutím informací znemožnil zjištění skutečného stavu věci, Převody od rodiny jsou relevantní bez ohledu na daňovou kvalifikaci. Žalobce neposkytl ani základní informace nezbytné pro posouzení hmotné nouze. Neunesl tedy břemeno tvrzení ani důkazní.

IV. Hodnocení věci soudem

23. Žaloba *není důvodná*.
24. Soud předesílá, že jádro věci je jednoduché: osvědčil žalobce skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí, kdy podle výzvy měl, aby mu vznikl jeho nárok na příspěvek na bydlení, nebo ne? Soud to uvádí z toho důvodu, že velká část námitek vznesených v žalobě míří mimo toto poměrně úzké jádro věci. Soud proto nepovažuje za nutné reagovat na vše, co žalobce v žalobě uvádí. Ostatně podle judikatury Nejvyššího správního soudu takovou povinnost nemá (viz např. rozsudky ze dne 3. 4. 2014, č. j. 7 As 126/2013-19 a ze dne 24. 4. 2014, č. j. 7 Afs 85/2013-33). Pokud se tedy k něčemu soud dále již adresně nevyjadřuje, pak je vypořádáním dané námitky, že to s výše popsanou podstatou věc nesouvisí. Soud dodává, že ze stejných důvodů neshledal nepřezkoumatelným rozhodnutí žalovaného, který v náležité míře popsal svůj pohled na zmíněné jádro věci.
25. Soud současně dodává, že v nedávné době posuzoval hned dvě žaloby žalobce, jejichž jádro bylo velmi podobné. Rozsudkem ze dne 30. 4. 2025, čj. 41 Ad 21/2024-32 („první rozsudek“), soud zamítl žalobcovu žalobu ve věci nepřiznání příspěvku na živobytí, ve které také šlo o to, že žalobce na výzvu úřadu práce nedoložil požadované podklady a nevysvětlil některé finanční toky na svém účtu v rámci své rodiny. Rozsudkem ze dne 30. 6. 2025, čj. 41 Ad 12/2025-25 („druhý rozsudek“), pak soud zamítl žalobu týkající se zániku nároku na příspěvek na bydlení, protože žalobce ve lhůtě stanovené zákonem nedoložil své příjmy.

Žalobce z těchto rozsudků tedy již dobře zná reakci na mnohé jeho námitky a nepochybně rozumí důležitosti včasného prokazování své majetkové a sociální situace.

26. Pokud pak jde o výše popsané jádro věci, tak soud opakuje, co žalobci vysvětloval již v prvním rozsudku (body 22 a 23), že podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi má žadatel o dávku povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky. Podle § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi má žadatel dále povinnost vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do osmi dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu. Nesplnění těchto povinností může podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi vést k zamítnutí žádosti o dávku.
27. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, čj. 6 Ads 219/2015-30, stvrzuje, že na základě § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se důkazní břemeno ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku. Je povinností žadatele o příspěvek na živobytí, resp. příjemce této dávky, osvědčit své majetkové poměry. Správní orgán proto může podle § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi vyzvat žadatele k doložení dokladů, jejichž prostřednictvím lze prokazovat jeho majetkové a sociální poměry. Jak také správně zmiňoval žalovaný, podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9.11.2020, čj. 4 Ads 84/2020-59, lze od žadatele o finanční plnění z veřejných rozpočtů spravedlivě požadovat přiměřenou součinnost, mj. i vyhovění zákonným požadavkům správních orgánů na prokázání nároku na dávku a poskytování veškeré potřebné součinnosti při zjišťování skutkového stavu.
28. K námitce, že správní orgány postupovaly nezákonně, pokud po něm požadovaly bankovní výpis a vysvětlení finančních převodů, ačkoliv zákon takovou povinnost neukládá a § 72 zákon o pomoci v hmotné nouzi obsahuje uzavřený výčet podkladů, soud opakuje, že podle § 72 odst. 3 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi musí žadatel k žádosti o příspěvek na živobytí přiložit doklady o výši příjmu žadatele v rozhodném období. Již zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, poté opravdu připouští, že výpisy z účtů mohou sloužit jako nutný podklad pro posouzení majetkových poměrů. Z toho vyplývá, že požadavek úřadu práce na doložení výpisů z účtů a vysvětlení některých konkrétních příjmů byl zcela legitimní a v souladu se zákonem (srov. na toto téma i body 25 a 26 prvního rozsudku).
29. Žalobce pak namítá, že správní orgány porušily jeho právo na soukromí, protože si bez zákonného důvodu vyžádaly jeho bankovní výpisy, ačkoli zákon dovoluje prolomit bankovní tajemství jen v řízení o vrácení dávky.
30. Ani tato námitka není důvodná. Jak již soud žalobci vysvětlil v prvním rozsudku, nejde tu o neoprávněný zásah do soukromí, ale o přiměřený zákonem stanovený postup, který je nezbytný pro posouzení nároku na dávku (bod 34 prvního rozsudku). Ze stejných důvodů tu nemůže být řeč o neoprávněném shromažďování údajů o majetku žalobce ve smyslu čl. 10 odst. 3 Listiny. Úřad práce postupoval, jak postupoval, i ve prospěch žalobce, aby mohl posoudit, zda jeho žádosti vyhovět. V § 50a odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pak není vůbec nic, z čeho by plynulo, že lze prolomit bankovní tajemství jen v řízení o vrácení dávky. Jde přitom o pozdější a zvláštní ustanovení vůči § 38 odst. 3 písm. i) zákona o bankách, který umožňuje bance vydat údaje úřadu práce ve věci řízení o vrácení finančních

prostředků poskytnutých klientovi ze státního rozpočtu. Proto je možné prolomení bankovního tajemství i při posuzování nároku na pomoc v hmotné nouzi.

31. Žalobce dále napadá ústavnost § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi, který definuje pojem celkových sociálních a majetkových poměrů. Soud však opakuje, co žalobci vysvětloval ve svém druhém rozsudku (bod 36), že tu jde o právo podle čl. 30 odst. 2 Listiny. Podle čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se tohoto práva lze domáhat *pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí*. Tyto meze v případě příspěvku na živobytí vymezuje právě zákon o pomoci v hmotné nouzi. Mezi tyto meze patří i konstrukce § 15 tohoto zákona, který sleduje legitimní a racionální cíl vymezit podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí. Je naprosto logické, že přibližuje, co se pro účely tohoto zákona myslí celkovými sociálními a majetkovými poměry. Nezasahuje tím do samotného jádra daného základního práva, které by úplně popíral. Nestanovuje nesplnitelné či přemrštěné povinnosti. Z ústavního pohledu je tedy v pořádku (blíže k ústavním požadavkům viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/08, bod 103; Pl. ÚS 54/10, bod 48; Pl. ÚS 15/24, bod 97). Soud ani v reakci na námitky žalobce neshledal, že by správní orgány použily § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi nesprávně.
32. V reakci na námitku, že žalovaný smyšleně tvrdil, že osoba v hmotné nouzi má povinnost nejprve vyčerpat podporu rodiny, než se obrátí na stát, soud odkazuje ve shodě se žalovaným na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2018, čj. 10 Ads 386/2017-46, podle nějž:

„[19] Režim dávek pomoci v hmotné nouzi je subsidiární a je nastaven tak, aby z něj čerpaly dávky jen osoby, které se nachází v hmotné nouzi (nebo které se považují za osoby v hmotné nouzi). Tento systém dávek má sloužit k hmotnému zajištění osob až v okamžiku, kdy nelze jejich základní životní potřeby zajistit jiným způsobem. Nelze opomenout, že primárně je každý povinen nejdříve pomoci sám sobě, nemá-li tuto možnost, má mu pomoci rodina. Není bez významu, že předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost (§ 910 odst. 1 občanského zákoníku). Vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti; jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti (§ 859 občanského zákoníku).

[20] Alimentace a vyživovací vztahy jsou projevem rodinné solidarity a jsou funkcí rodiny samé. Je to zákonem uložená povinnost pomoci druhému v materiálním slova smyslu, ocitne-li se ve stavu nouze (viz důvodová zpráva k § 910 občanského zákoníku). Je tedy zřejmé, že „z hlediska sociální pomoci a sociální soudržnosti nejsou vztahy mezi cizími osobami stejné jako vztahy mezi rodiči a dětmi“ (rozsudek ze dne 18. 9. 2014, čj. 4 Ads 162/2014-27). Teprve dostane-li se osoba do velkých obtíží, volá na pomoc jiná společenství, a konečně na posledním místě je k pomoci vyzýván stát (srov. Gregorová, Z. – Galvas, M. *Sociální zabezpečení*. Vyd. 2. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 16; dále srov. v obecné rovině např. rozsudky ze dne 20. 11. 2013, čj. 3 Ads 7/2013-31, ze dne 21. 1. 2016, čj. 6 Ads 36/2015-36, body 24 a 25).

[21] S ohledem na subsidiární charakter dávek pomoci v hmotné nouzi je tedy v odůvodněných případech možné vyloučit z hmotné nouze takové osoby, jejichž příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou v hmotné nouzi a nepotřebují od státu pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek. Proto podle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi *může orgán pomoci v hmotné nouzi v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních*

osobních potřeb a toto zajištění lze na ní spravedlivě žádat. Celkovými sociálními poměry se dle § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké (§ 15 odst. 1 věta druhá zákona o pomoci v hmotné nouzi).“

Správní orgány rozhodly plně v souladu s těmito judikatorními východisky.

33. Na námitku žalobce, že rozhodnutí žalovaného neobsahuje poučení o možnosti podat správní žalobu, lze odpovědět, že by jistě bylo minimálně vhodné, aby žalovaný toto poučení do svých rozhodnutí dával. Jeho absence však neznamena nezákonnost, pro kterou by soud měl rozhodnutí žalovaného zrušit. Jak ukazuje tato již třetí žalobcová žaloba z poslední doby, tak žalobce dobře ví, za jakých podmínek se podává správní žaloba a ve všech třech případech to z procesního hlediska v pořádku a bez problémů zvládl. Nedošlo tedy v tomto směru k jakémukoliv zásahu do jeho práv.
34. Nelze pak souhlasit ani s námitkou žalobce, že finanční částky poskytované mu matkou nejsou *pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi* příjmem. Pro účely posouzení nároku na dávku je nezbytné zjistit veškeré finanční toky, které žadatel má, a to bez ohledu na jejich formální označení.
35. A co je pak pro posouzení jádra věci hlavní, žalobce vlastně ani nečiní sporným, že na výzvu nedoložil a nevysvětlil, o jaké příjmy se v případě oněch čtyř příchodích plateb na jeho účtu jednalo. Argumentuje – podobně jako to neúspěšně činil ve věci řešené druhým rozsudkem – že je dokládat nemusel. Stejně jako tenkrát a stejně jako ve věci řešené prvním rozsudkem se však mýlí. Z toho pak plyne nedůvodnost všech jeho navazujících a jádro věci pomíjejících námitek vůči rozhodnutím žalovaného a úřadu práce. Ten naopak postupoval plně v souladu s § 49 odst. 1, odst. 2 písm. b) a 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi (viz bod 26 výše) a správně žalobcovu žádost zamítl. Žalovaný pak neměl důvod, proč takové rozhodnutí úřadu práce rušit či měnit, a proto taktéž nemohl postupovat jinak, než žalobcovu odvolání zamítnout a potvrdit rozhodnutí úřadu práce.

V. Závěr a náklady řízení

36. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 soudního řádu správního).
37. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 soudního řádu správního).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát.

Brno, 23. února 2026

Martin Kopa, v. r.
samosoudce

